GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8225
שם התלמיד/ה: _____

ספרות עברית וכללית

שאלון 8225 (מסלול גמיש: דרמה ושירה)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8225
תוכנית הבגרויות הגמישה
ספרות עברית וכללית
הוראות
א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון: דרמה – 40 נקודות
פרק שני: שירה – 60 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
שני הפרקים בבחינה הם חובה.
בפרק הראשון (דרמה) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).
בפרק השני (שירה) יש לענות על שתי שאלות (2x30=60 נקודות).
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.
ד. הוראות מיוחדות:
(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

הנחיות מיוחדות למועד זה (שאגת הארי):
פרק ראשון: דרמה – 60 נקודות. יש לענות על שאלה אחת.
פרק שני: שירה – 40 נקודות. יש לענות על שאלה אחת.
סך הכול – 100 נקודות.
תוספת זמן של 15%.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – דרמה (40 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–6.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"
טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

1. טרגדיה – מניעים בעלילה

(40 נקודות; במועד זה: 60 נקודות)

רדיפת האמת, רדיפת הצדק, אהבה, הזדהות, קנאה, שנאה ונקמה הן מניעים העומדים במרכז העלילה של טרגדיות רבות.

איזה (או אֵילו) מן המניעים האלה עומד (או עומדים) במרכז העלילה של טרגדיה שלמדתם?

הסבירו והדגימו את דבריכם על פי שתי סצנות מן הטרגדיה.

2. טרגדיה – הטעות הטרגית

(40 נקודות; במועד זה: 60 נקודות)

תארו את הטעות הגורלית בטרגדיה שלמדתם.

ציינו את השלב בטרגדיה שבו התרחשה הטעות, את המניעים או הסיבות לגרימת הטעות, ואת תוצאותיה.

הדגימו את דבריכם.

3. טרגדיה – סיום העלילה

(40 נקודות; במועד זה: 60 נקודות)

תארו את סיום העלילה של טרגדיה שלמדתם, והסבירו את תרומתו של סיום זה לבניית משמעות הטרגדיה.

מחזה מודרני (מן המאה ה־19 או מן המאה ה־20)

4. מחזה מודרני – מאבק

(40 נקודות; במועד זה: 60 נקודות)

במחזות רבים יש מאבק בין דמויות.

תארו מאבק מרכזי במחזה שלמדתם. הסבירו והדגימו אם הסיבות למאבק זה הן אישיות או אידאולוגיות־עקרוניות או שמא שילוב של כל הסיבות האלה.

5. מחזה מודרני – ניכור והשפלה

(40 נקודות; במועד זה: 60 נקודות)

במחזות מודרניים רבים מתוארת חוויה של ניכור, זרות או השפלה.

תארו חוויה כזו במחזה המודרני שלמדתם, והסבירו כיצד היא באה לידי ביטוי בשתי סצנות מן המחזה.

6. מחזה מודרני – פרטים סמליים

(40 נקודות; במועד זה: 60 נקודות)

בחרו מן המחזה שלמדתם שני פרטים שיש להם משמעות סמלית.

הסבירו את המשמעות הסמלית של כל אחד מן הפרטים שבחרתם, ואת תרומתם לבניית משמעות המחזה.

פרק שני – שירה (60 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 7–23 (לכל שאלה – 30 נקודות)

קובץ ב

7. ישנה בחיק ילדות – יהודה הלוי

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הסבירו את התרומה של השאלות והדימויים בשיר לעיצוב עמדתו של הדובר.

הדגימו את דבריכם.

8. זמן הנערות חלף – טדרוס אבולעאפיה

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

תארו את ההבדלים בין דמות הדובר ובין דמות ה"לץ" בשיר, והסבירו את התרומה של הבדלים אלה לבניית משמעות השיר.

9. הכניסיני תחת כנפך – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךְ)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

" 'הכניסיני תחת כנפך' הוא שיר וידוי נוקב על החיים שהתרוקנו מכל תוכן ובמיוחד מן הסיכוי לאהבה"

(אבנר הולצמן, מולדת במילים: תחנות בספרות העברית, 2024, עמ' 206).

הסבירו והדגימו קביעה זו.

10. היא יושבה לחלון – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: הִיא יוֹשֶׁבֶת לַחַלּוֹן)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בתחילת השיר הדובר פונה אל החֶברה, ובסוף השיר הוא פונה אל הטבע.

הסבירו מהי המטרה של הדובר בכל אחת מן הפניות, ומה אפשר ללמוד מכך על היחס שלו כלפי רחלה.

11. עוד חוזר הניגון – נתן אלתרמן
(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)
(ראו בנספח: עוֹד חוֹזֵר הַנִּגּוּן)

קראו את השיר, וענו השאלה שאחריו.

הסבירו כיצד תיאור מערכת היחסים בין ההלך ובין העולם מסייע בעיצוב הרעיונות המרכזיים בשיר.

הדגימו את דבריכם.

12. להשאיר – שלמה טנאי
(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)
(ראו בנספח: לְהַשְׁאִיר)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

על פי הדובר בשיר, מהי דרך החיים הראויה?

הסבירו והדגימו שתיים מדרכי העיצוב בשיר המסייעות בתיאור דרך חיים זו.

13. איתקה – קונסטנדינוס קוואפיס
(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)
(ראו בנספח: אִיתָקָה)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

פרשו את הבית השלישי בשיר, והסבירו את תרומתו לבניית משמעות השיר.

14. חצי האי – שיימוס היני
(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)
(ראו בנספח: חֲצִי הָאִי)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר זה הטבע משקף את חיי האדם.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

<u>קובץ ז</u>

15. בכל לבי אמת – יהודה הלוי
(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)
(ראו בנספח: בְּכָל לִבִּי אֱמֶת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בחרו בשלושה מן הכינויים של האל בשיר, והסבירו כיצד כינויים אלה מעצבים את היחס של הדובר כלפי האל.

16. שחי לאל – שלמה אבן גבירול
(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)
(ראו בנספח: שְׂחִי לָאֵל)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר זה המשורר מדמה את הנשמה לאלוהים.

תארו דמיון זה, והסבירו כיצד הוא תורם לעיצוב השקפת עולמו של הדובר בשיר.

17. לבדי – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: לְבַדִּי)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

"וָאֶהְיֶ / עִמָּהּ יַחַד בַּצָּרָה." (בית 3)

על פי המתואר בשיר, השכינה והדובר הם שותפים ל"צרה".

מהי ה"צרה" המוזכרת בשיר, והאם יש לה פתרון? הסבירו והדגימו את דבריכם.

בתשובתכם התבססו על אמצעי אומנותי אחד התורם להבנת משמעות ה"צרה" בשיר.

18. ים הדממה פולט סודות – חיים נחמן ביאליק

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: יַם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוֹדוֹת)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר זה באים לידי ביטוי שני ניגודים: הניגוד בין דממה ושתיקה לרעש וקול והניגוד בין חשכה ולילה לאור וזריחה.

הסבירו והדגימו את התרומה של ניגודים אלה להבנת עולמו של הדובר בשיר.

19. אמת אחת ולא שתיים – אורי צבי גרינברג

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: אֱמֶת אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר מתואר ניגוד אידאולוגי בין שתי תפיסות.

הסבירו והדגימו כיצד ניגוד זה בא לידי ביטוי בשיר. בססו את תשובתכם על שלוש תמונות מן השיר.

20. ירושה – חיים גורי

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: יְרֻשָּׁה)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מהו ההבדל בין סיפור העקדה המתואר בשיר זה ובין סיפור העקדה המקראי?

הסבירו והדגימו את המשמעות של הבדל זה.

21. מזמור – אדמיאל קוסמן

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: מִזְמוֹר)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מהו הניגוד שבא לידי ביטוי בשיר?

הסבירו את התרומה של ניגוד זה ושל השימוש בפנייה ישירה ובלשון יום־יומית לעיצוב מערכת היחסים בין הדובר ובין הנמען.

הדגימו את דבריכם.

22. תביא איזה חידוש – אלחנן ניר

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: תְּבִיא אֵיזֶה חִדּוּשׁ)

קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מהי הבקשה של הדובר בשיר?

הסבירו והדגימו את התרומה של שני ארמזים מן השיר ושל הסגנון הלשוני בשיר להבנת הבקשה של הדובר.

23. שיר שלא נלמד

(30 נקודות; במועד זה: 40 נקודות)

(ראו בנספח: שיר ללא שם)

שיר שלא נלמד

לפניכם שיר ללא שם מאת חדווה הרכבי*. קראו אותו, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

"הַמָּקוֹם שֶׁלֹּא אִכְפַּת לְאַף אֶחָד מֵאַף אֶחָד" (בית 2)

למרות תיאור זה של "המקום" יש בשיר גם חסד.

א. על פי הבית השני בשיר, כיצד מתואר "המקום", ומה אפשר ללמוד מן התיאור הזה על המצב הרגשי של הדוברת?

הסבירו והדגימו את דבריכם.

(20 נקודות)

ב. תארו את החסד בשיר, והסבירו את חשיבותו בעבור הדוברת.

(10 נקודות)

נספח – הטקסטים

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת

יהודה הלוי

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת, לְמָתַי תִּשְׁכְּבִי! / דְּעִי כִּי נְעוּרִים כַּנְּעֹרֶת נִנְעָרוּ!
הֲלְעַד יְמֵי הַשַּׁחֲרוּת? קוּמִי צְאִי, / רְאִי מַלְאֲכֵי שֵׂיבָה בְּמוּסָר שְׁחָרוּ,
וְהִתְנַעֲרִי מִן הַזְּמָן, כַּצִּפֳּרִים / אֲשֶׁר מֵרְסִיסֵי לַיְלָה יִתְנַעֲרוּ.
דְּאִי כַדְּרוֹר לִמְצֹא דְרוֹר מִמַּעֲלֵךְ / וּמִתּוֹלְדוֹת יָמִים כְּיַמִּים יִסְעָרוּ.
הֱיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַדֶּפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!

זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף

טדרוס אבולעאפיה

זְמַן הַנַּעֲרוּת חָלַף וְהָלַךְ – / וְלַעֲבֹד אֵל אֲנִי צוֹעֵק וְנִמְלַךְ
וְשָׁב כָּל בִּטְחוֹנִי עַל אָדנָי / וְהוּטַל כָּל יְהָבִי בּוֹ וְהֻשְׁלָךְ.
וּבַמֶּה, בֶּן אֱנוֹשׁ, יִגְאֶה לְבָבָךְ / בְּמַמְלָכָה שְׁפָלָה שֶׁבְּחֻדְלָךְ?
הֲלֹא כָל הַיְצוּר עָפָר וְאֵפֶר - / וְאֵיךְ תִּגְאֶה עָלַי עָפָר בְּמָשְׁלָךְ?
וּמֶמְשֶׁלֶת זְמַן אֶמְאַס, וְאֶתְאַב / מְצֹא מַסְלוּל לְעוֹלָם בָּא וּמַהְלָךְ.
וְאָמַרְתִּי לְלֵץ, כִּי רָם לְבָבוֹ / לְמַעַן בַּזְּמַן מָשַׁל וּמָלַךְ:
"אֲנִי אֶמְלֹךְ בְּעוֹלַם הַנְּפָשׁוֹת - / וְעַל עוֹלָם מְלָכְלָךְ לֵךְ מְלֹךְ־לָךְ!"

הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֵךְ

חיים נחמן ביאליק

הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֵךְ,
וַהֲיִי לִי אֵם וְאָחוֹת,
וִיהִי חֵיקֵךְ מִקְלַט רֹאשִׁי,
קַן־תְּפִלּוֹתַי הַנִּדָּחוֹת.

וּבְעֵת רַחֲמִים, בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת,
שְׂחִי וַאֲגַל לָךְ סוֹד יִסּוּרַי:
אוֹמְרִים, יֵשׁ בָּעוֹלָם נְעוּרִים —
הֵיכָן נְעוּרָי?

וְעוֹד רָז אֶחָד לָךְ אֶתְוַדֶּה:
נַפְשִׁי נִשְׂרְפָה בְלַהֲבָה;
אוֹמְרִים, אַהֲבָה יֵשׁ בָּעוֹלָם —
מַה־זֹּאת אַהֲבָה?

הַכּוֹכָבִים רְמוּ אוֹתִי,
הָיָה חֲלוֹם — אַךְ גַּם הוּא עָבָר;
עַתָּה אֵין לִי כְּלוּם בָּעוֹלָם —
אֵין לִי דָּבָר.

הַכְנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֵךְ,
וַהֲיִי לִי אֵם וְאָחוֹת,
וִיהִי חֵיקֵךְ מִקְלַט רֹאשִׁי,
קַן־תְּפִלּוֹתַי הַנִּדָּחוֹת.

הִיא יוֹשֶׁבֶת לַחַלּוֹן

חיים נחמן ביאליק

הִיא יוֹשֶׁבֶת לַחַלּוֹן
וְשׂוֹרָקָה שְׂעָרָהּ,
בְּעֵינֶיכֶם הִיא פְּרוּצָה
וּבְעֵינַי הִיא בָּרָה.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיֶנָּה –
אֲנִי אָנָה בָא?

פֶּה יֵשׁ לַבְּרִיּוֹת
וְהוֹלְכוֹת הֵן רָכִיל,
אַךְ רָחֵלָה לִי הִיא
וְאָנֹכִי לְרָחֵל.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵינֶנָּה –
אֲנִי אָנָה בָא?

בָּעֶרֶב כִּי־אֵצֵא
אֶל מִשְׁעוֹל הַקָּמָה –
וְרָחֵלָה אֵין עִמִּי –
אֵין עִמִּי הַנְּשָׁמָה.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיֶנֶּנָּה –
אֲנִי אָנָה בָּא?

שִׁבֳּלִים, גִּבְעוֹלִים,
לְרָחֵלָה שְׂאוּ שְׁלוֹמִי
וַעֲנוּ בִי: אִם תְּאַחֵר –
וּמַתִּי בִּמְקוֹמִי.

מַר לִי מַר, לִבִּי
הַיּוֹם עָלַי רָע,
אִם רָחֵלָה אֵיֶנֶּנָּה –
אֲנִי אָנָה בָּא?

עוֹד חוֹזֵר הַנִּגּוּן

נתן אלתרמן

עוֹד חוֹזֵר הַנִּגּוּן שֶׁזָּנַחְתָּ לַשָּׁוְא
וְהַדֶּרֶךְ עוֹדֶנָּה נִפְקַחַת לָאֹרֶךְ
וְעָנָן בְּשָׂמָיו וְאֵילָן בִּגְשָׁמָיו
מְצַפִּים עוֹד לְךָ, עוֹבֵר אֹרַח.

וְהָרוּחַ תָּקוּם וּבְטִיסַת נְדָנְדוֹת
יַעַבְרוּ הַבְּרָקִים מֵעָלֶיךָ
וְכִבְשָׂה וְאַיֶּלֶת תִּהְיֶינָה עֵדוֹת
שֶׁלִּטַּפְתָּ אוֹתָן וְהוֹסַפְתָּ לָלֶכֶת

– – שֶׁיָּדֶיךָ רֵיקוֹת וְעִירְךָ רְחוֹקָה
וְלֹא פַּעַם סָגַדְתָּ אַפַּיִם
לְחֹרְשָׁה יְרֻקָּה וְאִשָּׁה בְּצָחוֹקָהּ
וְצַמֶּרֶת גְּשׁוּמַת עַפְעַפַּיִם.

לְהַשְׁאִיר

שלמה טנאי

לֹא לוֹמַר אֶת הַכֹּל;
גַּם הָעֵץ אוֹמֵר רַק גֶּזַע וְעָלִים
וּמַשְׁאִיר שָׂרָשִׁים בָּאֲפֵלָה.

לֹא לַעֲבֹר כָּל הַגְּבוּלוֹת;
גַּם אֱלֹהִים מְסַפֵּר רַק שֵׁמֶשׁ,
יֶרַח וְכוֹכָבִים
וּמַשְׁאִיר יְקוּמִים
מֵעֵבֶר לְמַכְאוֹבֵי הַדַּעַת.

לֹא לִפְרֹשׂ אֶת הָאָדָם עַד תֹּם.

אִיתָקָה

קונסטנדינוס קוואפיס · תרגם מיוונית: יורם ברונובסקי

בית 1

כִּי תֵּצֵא בַּדֶּרֶךְ אֶל אִיתָקָה
שְׂאַל כִּי תֶּאֱרַךְ דַּרְכְּךָ מְאֹד
מְלֵאָה בְּהַרְפַּתְקוֹת, מְלֵאָה בְּדַעַת.
אַל תִּירָא אֶת הַלַּסְטְרִיגוֹנִים וְאֶת הַקִּיקְלוֹפִּים
אַל תִּירָא אֶת פּוֹסֵידוֹן הַמִּשְׁתּוֹלֵל.
לְעוֹלָם לֹא תִּמְצָאֵם עַל דַּרְכְּךָ
כָּל עוֹד מַחְשָׁבוֹתֶיךָ נִשָּׂאוֹת, וְרֶגֶשׁ מְעֻלֶּה
מַפְעִים אֶת נַפְשְׁךָ וְאֶת גּוּפְךָ מַנְהִיג.
לֹא תִּתָּקֵל בַּלַּסְטְרִיגוֹנִים וּבַקִּיקְלוֹפִּים
וְלֹא בְּפוֹסֵידוֹן הַזּוֹעֵם, אֶלָּא אִם כֵּן
תַּעֲמִידֵם לְפָנֶיךָ נַפְשְׁךָ.

בית 2

שְׂאַל כִּי תֶּאֱרַךְ דַּרְכְּךָ מְאֹד.
כִּי בִּבְקָרִים רַבִּים שֶׁל קַיִץ תִּכָּנֵס
בְּחֶדְוָה, בִּפְלִיאָה רַבָּה כָּל כָּךְ
אֶל נְמַלִּים שֶׁלֹּא רָאִיתָ מֵעוֹלָם.
בְּתַחֲנוֹת מִסְחָר פֶּיניקִיּוֹת תַּעֲגֹן
תִּקָּנֶה סְחוֹרוֹת מְשֻׁבָּחוֹת לָרֹב,
פְּנִינִים וְאַלְמֻגִּים, עִנְבָּר וְהָבְנָה,
וּמִינִים שׁוֹנִים שֶׁל בְּשָׂמִים טוֹבִים
כְּכָל שֶׁרַק תִּמְצָא בְּשָׂמִים טוֹבִים.
עָלֶיךָ לְבַקֵּר בְּהַרְבֵּה עָרֵי מִצְרַיִם
לִלְמֹד, לִלְמֹד מֵאֵלֶּה הַיּוֹדְעִים.

בית 3

וְכָל הַזְּמַן חֲשֹׁב עַל אִיתָקָה
כִּי יְעוּדְךָ הוּא לְהַגִּיעַ שָׁמָּה.
אַךְ אַל לְךָ לְהָחִישׁ אֶת מַסָּעֲךָ
מוּטָב שֶׁיִּמָּשֵׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת.
שֶׁתַּגִּיעַ אֶל הָאִי שֶׁלְּךָ זָקֵן
עָשִׁיר בְּכָל מַה שֶׁרָכַשְׁתָּ בַּדֶּרֶךְ.
אַל תְּצַפֶּה שֶׁאִיתָקָה תַּעֲנִיק לְךָ עֹשֶׁר.

בית 4

אִיתָקָה הֶעֱנִיקָה לְךָ מַסָּע יָפֶה
אִלְמָלֵא הָיא לֹא הָיִיתָ כְּלָל יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ.
יוֹתֵר מִזֶּה הִיא לֹא תּוּכַל לָתֵת.

בית 5

וְהָיָה כִּי תִּמְצָאֶנָּה עֲנִיָּה - לֹא רִמָּתָה אוֹתְךָ אִיתָקָה.
וְכַאֲשֶׁר תָּשׁוּב, וְאַתָּה חָכָם, רַב־נִסָּיוֹן.
תּוּכַל אָז לְהָבִין מַה הֵן אִיתָקוֹת אֵלֶּה.

חֲצִי הָאִי

שיימוס היני · תרגמו מאנגלית: ליאור שטרנברג ואריאל זינדר

כְּשֶׁאֵין לְךָ עוֹד מַה לְהַגִּיד, פָּשׁוּט סַע
סְבִיב חֲצִי הָאִי בְּמֶשֶׁךְ יוֹם שָׁלֵם.
הַשָּׁמַיִם גְּבוֹהִים כְּמוֹ מֵעַל מַסְלוּל הַמְרָאָה,
הָאָרֶץ בְּלִתִּי מְסֻמֶּנֶת, כָּךְ שֶׁלֹּא תַּגִּיעַ לְעוֹלָם

אֶלָּא רַק תַּעֲבֹר, תָּמִיד חוֹמֵק מִמַּפֹּלֶת.
בִּשְׁעַת הָעַרְבַּיִם, אֲפָקִים גּוֹמְעִים לְתוֹכָם יָם וּגְבָעוֹת,
שָׂדֶה חָרוּשׁ בּוֹלֵעַ אֶת הַבְּקִתָּה הַמְסֻיֶּדֶת
וְאַתָּה שׁוּב בַּחֻשֵּׁכָה. עַכְשָׁו הִזָּכֵר בַּמַּרְאוֹת

רְצוּעַת הַחוֹף הַמַּבְהִיקָה וּצְלָלִית גֶּזַע כָּרוּת,
הַסֶּלַע שֶׁקָּרַע לִגְזָרִים אֶת הַגַּלִּים,
צִפֳּרִים מִתְנוֹדְדוֹת עַל רַגְלֵיהֶן בַּחֲשִׁיבוּת,
אִיִּים מַסִּיעִים עַצְמָם אֶל תּוֹךְ עַרְפִלִּים

וְסַע בַּחֲזָרָה הַבַּיְתָה, כְּשֶׁעֲדַיִן אֵין לְךָ מַה לְהַגִּיד
אַךְ יֵשׁ לְךָ מַפְתֵּחַ לַהֲבָנַת הַנּוֹפִים כֻּלָּם:
דְּבָרִים הַמְיֻסָּדִים עַל צוּרָתָם הָאֲמִתִּית,
מַיִם וְקַרְקַע בְּשֹׁיאָם.

בְּכָל לִבִּי אֱמֶת

יהודה הלוי

בְּכָל לִבִּי, אֱמֶת, וּבְכָל מְאֹדִי / אֲהַבְתִּיךָ, וּבִגְלוּיִי וְסוֹדִי.
שִׂמְךָ נֶגְדִּי — וְאֵיךְ אֵלֵךְ לְבַדִּי? / וְהוּא דוֹדִי — וְאֵיךְ אֵשֵׁב יְחִידִי?
וְהוּא נֵרִי — וְאֵיךְ יִדְעֲךָ מְאוֹרִי? / וְאֵיךְ אֶצְעָן? — וְהוּא מִשְׁעָן בְּיָדִי!
הֶקְלוּנִי מְתִים, לֹא יָדְעוּ כִּי / קִלּוֹנִי עַל כְּבוֹד שִׂמְךָ כְּבוֹדִי.
מְקוֹר חַיַּי — אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי, / וְזִמְרָתִי — אֲזַמֶּרְךָ בְעוֹדִי!

שְׂחִי לָאֵל

שלמה אבן גבירול

שְׂחִי לָאֵל, יְחִידָה הַחֲכָמָה, / וְרוּצִי לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּאֵימָה.
לְעוֹלָמֵךְ פְּנִי לֵילֵךְ וְיוֹמֵךְ, / וְלָמָּה תִּרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה?
מְשׁוּלָה אַתְּ בְּחַיּוּתֵךְ לְאֵל חַי, / אֲשֶׁר נֶעְלָם כְּמוֹ אַתְּ נַעֲלָמָה.
הֲלֹא אִם יוֹצְרֵךְ טָהוֹר וְנָקִי — / דְּעִי כִּי כֵּן טְהוֹרָה אַתְּ וְתַמָּה.
חֲסִין יִשָּׂא שְׂחָקִים עַל זְרוֹעוֹ — / כְּמוֹ תִּשְׂאִי גְוִיָּה נֶאֱלָמָה.
זְמִירוֹת קַדְּמִי, נַפְשִׁי, לְצוּרֵךְ / אֲשֶׁר לֹא שָׂם דְּמוּתֵךְ בָּאֲדָמָה.
קְרֵבִי, בָּרֲכוּ תָּמִיד לְצוּרְכֶם / אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תְּהַלֵּל כֹּל נְשָׁמָה!

לְבַדִּי

חיים נחמן ביאליק

בית 1

כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת־בֹּקֶר חַיֵּיהֶם הִרְנִינָה;
וַאֲנִי, גּוֹזָל רַךְ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

בית 2

בָּדָד, בָּדָד נִשְׁאַרְתִּי, וְהַשְּׁכִינָה אַף־הִיא
כְּנַף יְמִינָהּ הַשְּׁבוּרָה עַל־רֹאשִׁי הִרְעִידָה.
יָדַע לִבִּי אֶת־לִבָּהּ: חָרוֹד חָרְדָה עָלַי,
עַל־בְּנָהּ, עַל־יְחִידָהּ.

בית 3

כְּבָר נִתְגָּרְשָׁה מִכָּל־הַזְּוִיּוֹת, רַק־עוֹד
פִּנַּת סֵתֶר שׁוֹמֵמָה וּקְטַנָּה נִשְׁאָרָה —
בֵּית־הַמִּדְרָשׁ — וַתִּתְכַּס בַּצֵּל, וָאֶהְיֶה
עִמָּהּ יַחַד בַּצָּרָה.

בית 4

וּכְשֶׁכָּלָה לְבָבִי לַחַלּוֹן, לָאוֹר,
וּכְשֶׁצַּר־לִי הַמָּקוֹם מִתַּחַת לִכְנָפָהּ —
כָּבְשָׁה רֹאשָׁהּ בִּכְתֵפִי, וְדִמְעָתָהּ עַל־דַּף
גְּמָרְתִּי נָטָפָה.

בית 5

חֶרֶשׁ בָּכְתָה עָלַי וַתִּתְרַפֵּק עָלָי,
וּכְמוֹ שָׂכָה בִּכְנָפָהּ הַשְּׁבוּרָה בַּעֲדִי:
"כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם פָּרְחוּ לָהֶם,
וְאוֹתֵר לְבַדִּי, לְבַדִּי..."

בית 6

וּכְעֵין סִיּוּם שֶׁל־קִינָה עַתִּיקָה מְאֹד,
וּכְעֵין תְּפִלָּה, בַּקָּשָׁה וַחֲרָדָה כְּאַחַת,
שָׁמְעָה אָזְנִי בַּבְּכִיָּה הַחֲרִישִׁית הַהִיא
וּבַדְּמָעָה הַהִיא הָרוֹתַחַת —

יַם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוּדוֹת

חיים נחמן ביאליק

יַם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוּדוֹת,
וְכָל־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שׁוֹתֵק;
וּמֵאֲחֲרֵי הָרֵחַיִם
שְׁאוֹן הַנַּחַל אֵינוֹ פוֹסֵק.

שְׁחוֹר הַלַּיְלָה הוֹלֵךְ כּוֹבֵשׁ,
מַרְכִּיב צֵל עַל־צֵל וְכוֹפֵל;
דּוּמָם אֶל־יַם הַמַּחֲשַׁכִּים
כּוֹכָב אַחַר כּוֹכָב נוֹפֵל.

וּבְהִשְׁתַּתֵּק כָּל־הָעוֹלָם,
אַרְגִּישׁ: לִבִּי עֵר וּמְדַבֵּר;
אַרְגִּישׁ: מַעְיַן טָהוֹר אֶחָד
הוֹמֶה אַט שָׁם וּמִתְגַּבֵּר.

אוֹמֵר לִבִּי לִי בַּחֲשָׁאי:
"בְּנִי! חֲלוֹמוֹתֶיךָ בָּאוּ;
נָפַל כּוֹכָב מֵרָקִיעַ —
הַאֲמִינָה — לֹא שֶׁלְּךָ הוּא.

עוֹד שֶׁלְּךָ קָבוּעַ אֵיתָן
וּבְמִשְׁבַּצְתּוֹ יִזְרַח שָׁמָּה;
שָׂא עֵינֶיךָ — הִנֵּה שָׁם הוּא
קוֹרֵץ, רוֹמֵז לְךָ נֶחָמָה."

וּבְהִשְׁתַּתֵּק כָּל־הָעוֹלָם
אֵשֵׁב אַבִּיט אֶל־כּוֹכָבִי;
לִי אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד —
הוּא הָעוֹלָם שֶׁבִּלְבָבִי.

אֶמֶת אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם
אורי צבי גרינברג

רַבּוֹתַיְכֶם לִמְּדוּ: אֶרֶץ בְּכֶסֶף נִקְנֵית.
קוֹנִים אֶת הַנִּיר וְתוֹקְעִים בּוֹ מַעְדֵּר.
וְאָנֹכִי אוֹמֵר: אֵין אֶרֶץ בְּכֶסֶף נִקְנֵית
וּבְמַעְדֵּר גַּם חוֹפְרִים וְקוֹבְרִים אֶת הַמֵּת.

וְאָנֹכִי אוֹמֵר: אֶרֶץ נִכְבֶּשֶׁת בְּדָם.
וְרַק הַנִּכְבֶּשֶׁת בְּדָם, מְקֻדֶּשֶׁת לָעָם
קְדֻשַּׁת הַדָּם.

וְרַק הַהוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַתּוֹתָח בַּשָּׂדֶה,
זוֹכֶה כֵּן לָלֶכֶת אַחֲרֵי מָחֳרַשְׁתּוֹ הַטּוֹבָה
עַל זֶה הַשָּׂדֶה שֶׁנִּכְבַּשׁ.

וְרַק זֶה הַשָּׂדֶה, נוֹתֵן לֶחֶם מֵזִין וּמַבְרִיא,
וְהַבַּיִת הַקָּם עַל תִּלּוֹ הוּא מִבְצָר וּמִקְדָּשׁ,
כִּי בְּזֶה הַשָּׂדֶה דָּם־כָּבוֹד.

רַבּוֹתַיְכֶם לִמְּדוּ: הַמָּשִׁיחַ יָבוֹא בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים
וִיהוּדָה תָּקוּם בְּלִי אֵשׁ וּבְלִי דָם.
הִיא תָּקוּם עִם כָּל עֵץ, עִם כָּל בַּיִת נוֹסָף.
וְאָנֹכִי אוֹמֵר: אִם דּוֹרְכֶם יְפַגֵּר
וְלֹא יִדְחֹק בְּיָדָיו וּדְפָקָיו אֶת הַקֵּץ
וּבָאֵשׁ לֹא יָבוֹא עִם מָגֵן שֶׁל דָּוִד
וּבַדָּם לֹא תָּבֹאנָה אַרְכֻּבּוֹת סוּסָיו -
לֹא יָבוֹא הַמָּשִׁיחַ בְּדוֹר גַּם רָחוֹק.
לֹא תָּקוּם יְהוּדָה.

וְהָיִיתֶם לְמַס חַי לְכָל שַׁלִּיט נָכְרִי.
בֵּיתְכֶם יְהִי קַשׁ לְגִבְּוֹ שֶׁל כָּל זֵד.
וְעֵצְכֶם יִכָּרֵת עִם פִּרְיוֹ הַבָּשֵׁל.
וּכְרֶסְכֶם תִּבָּקַע עַל פִּרְשָׁה בְּיַד צַר.
וְשָׁוְיוֹ שֶׁל בָּחוּר כְּשָׁוְיוֹ שֶׁל תִּינוֹק
לְחַרְבּוֹ שֶׁל אוֹיֵב - -
וְרַק פִּטְפּוּטְכֶם יִשָּׁאֵר – שֶׁלָּכֶם...
וְעֵדוּת קְלוֹנְכֶם – בְּבֵית עֵקֶד סְפָרִים.
וְקִלְלַת עַד בְּחִתּוּךְ־הַפַּרְצוּף.

רַבּוֹתֵיכֶם לִמְּדוּ: יֶשׁ אֻמָּת אַחַת לָאֻמּוֹת:
דָּם תַּחַת דָּם – וְלֹא הִיא אֻמָּת־יְהוּדִים.
וְאָנֹכִי אוֹמֵר: אֻמָּת אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם.
כְּשֶׁמֶשׁ אַחַת וּכְשֶׁם שֶׁאֵין שְׁתֵּי יְרוּשָׁלַיִם.
כְּתוּבָה בְּתוֹרַת הַכִּבּוּשׁ שֶׁל מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ
וְעַד לְאַחֲרוֹן מְלָכַי וּלְבִיאַי הַפָּצוּעַ,
אֻמָּת, שֶׁשִּׁנַּי גָּלְיוֹת וּבוֹגְדִים אָכָלוּהָ.

וְזֶה יְהִי יוֹם וּמְנַחֵל מִצְרַיִם עַד פְּרָת
וּמַיָּם עַד מַעֲבָר מוֹאָב יַעֲלוּ בַּחוּרַי
וְקָרְאוּ אֶת אוֹיְבַי וּמְשַׂנְאַי אֶל הַקֶּרֶב הָאַחֲרוֹן.

יְרֻשָּׁה

חיים גורי

הָאַיִל בָּא אַחֲרוֹן.
וְלֹא יָדַע אַבְרָהָם כִּי הוּא
מֵשִׁיב לִשְׁאֵלַת הַיֶּלֶד,
רֵאשִׁית־אוֹנוֹ בְּעֵת יוֹמוֹ עֶרֶב.

נָשָׂא רֹאשׁוֹ הַשָּׂב.
בִּרְאוֹתוֹ כִּי לֹא חָלַם חֲלוֹם
וְהַמַּלְאָךְ נֶצָּב —
נָשְׂרָה הַמַּאֲכֶלֶת מִיָּדוֹ.

הַיֶּלֶד שֶׁהֻתַּר מֵאֲסוּרָיו
רָאָה אֶת גַּב אָבִיו.

יִצְחָק, כַּמִּסְפָּר, לֹא הֹעֲלָה קָרְבָּן.
הוּא חַי יָמִים רַבִּים,
רָאָה בַּטּוֹב, עַד אוֹר עֵינָיו כָּהָה.

אֲבָל אֶת הַשָּׁעָה הַהִיא הוֹרִישׁ לְצֶאֱצָאָיו.
הֵם נוֹלָדִים
וּמַאֲכֶלֶת בְּלִבָּם.

מִזְמוֹר
אדמיאל קוסמן

אָמֵן, שֶׁתַּעֲשֶׂה אוֹתָנוּ קְטַנְטַנִּים כָּאֵלֶּה. קְטַנְטַנִּים
מְאֹד, בְּבַקָּשָׁה, מִתַּחַת לַגָּלַקְסִיוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁלְּךָ.
אָמֵן, שֶׁתַּעֲשֶׂה אוֹתָנוּ קְטַנְטַנִּים מְאֹד, בְּגֹדֶל זֶרֶת, מִתַּחַת
לַגָּלַקְסִיוֹת, לַשְּׁמָשׁוֹת, וְלַשְּׁבִילִים שֶׁל הֶחָלָב, הַמַּיִם, וְהָאוֹר הָעַז שֶׁלְּךָ.

אָמֵן, שֶׁתַּעֲשֶׂה אוֹתָנוּ בְּמִדָּה אַחֶרֶת, קְטַנְטַנִּים כָּאֵלֶּה, לֹא נִרְאִים, לֹא מְבִינִים
וְלֹא רוֹאִים בְּכְלָל מָה יֵשׁ לְךָ מָה אֵין. מָה אִכְפַּת לְךָ? תַּעֲשֶׂה אוֹתָנוּ
פְּצָפּוֹנִים, בְּגֹדֶל זֶרֶת, וּנְהַלֶּלְךָ עַל כָּךְ, אָמֵן.

תָּבִיא אֵיזֶה חִדּוּשׁ
אלחנן נִיר

בְּחַיֶּיךָ, תְּבִיא אֵיזֶה חִדּוּשׁ.
מַשֶּׁהוּ זָנִיחַ, לֹא אַגְרוֹסֶעַ גְּלִיק,
לֹא קוֹלוֹת וּבְרָקִים אוֹ אֵיזֶה בִּיג־דִּיל
אֶבָל בְּחַיֶּיךָ, שַׁחְרֵר לָנוּ כְּבָר מַשֶּׁהוּ.
תֵּן מַשֶּׁהוּ מִינוֹרִי, נְטוּל חֲשִׁיבוּת,
בְּלִי מִלִּים וְהַקְדָּמוֹת וְהִתְנַצְּלֻיּוֹת,
כִּי בֶּאֱמֶת לֹא חָשׁוּב מָה
וְלֹא נָעִים לְבַקֵּשׁ.
אֶבָל הַפַּעַם בִּנְגוּד לְכָל הַכְּלָלִים:
שַׁחְרֵר לָנוּ מַשֶּׁהוּ.
רְאֵה אוֹתָנוּ
לֹא צַדִּיקִים וְלֹא חֲסִידִים וְלֹא גְּאֻלָּה לְמַעַן שִׁמְךָ,
רְאֵה כֵּיצַד אָנוּ דָּשִׁים בָּעֲרָפֶל
רָצִים אַחַר הַהֶבֶל וּמַזְקִינִים מִבְּלִי מֵשִׂים,
אָז אִם אֵין פָּנֶיךָ הוֹלְכִים
לְפָחוֹת תַּבְרִיחַ סְעָרָה קְטַנָּה מֵעֵבֶר לַגְּבוּל,
תַּחְבִּיא בְּתָא הַמִּטְעָן
שֶׁבֶר רְעָבוֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה הַכְּבוּיָה שֶׁלָּנוּ.
אֲנִי נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא נְדַקְדֵּק וְלֹא נִתְפַּלְפֵּל
(אֶפִלּוּ לֹא אֵיפֹה הָיִיתָ בַּשׁוֹאָה),
נִשְׁמַח עַל כָּל פֵּרוּר וְנֵדַע שֶׁהוֹרַדְתָּ חִדּוּשׁ
אֶל חַיֵּינוּ הַיְבֵשִׁים, הַמְּסוּרִים בְּיָדֶיךָ

שיר ללא שם

חדווה הרכבי

בית 1

אֲנִי רוֹצָה לְהוֹדוֹת לְךָ שֶׁהִבְחַנְתָּ בִּי בְּדַרְכֵּךְ,
שֶׁשַּׂמְתָּ לֵב אֵלַי,
שֶׁהִבַּטְתָּ לַכִּוּוּן שֶׁלִּי,
שֶׁקָּרָאת לִי בִּשְׁמִי

בית 2

אִם תִּזְדַּמְנִי שׁוּב
בְּאַחַת הַסִּמְטָאוֹת,
בֵּין הָעֲשָׂבִים הַגְּבוֹהִים, מֵאֲחוֹרֵי
הַמַּחְסָנִים הָהֵם,
בַּמָּקוֹם הַבּוֹכֶה הַהוּא
– הַמָּקוֹם שֶׁלֹּא אִכְפַּת לְאַף אֶחָד מֵאַף אֶחָד –
מֻנַּחַת שָׁם כְּבָר לֹא מְעַט,
עִם שְׁעָרוֹת חֲצִי לְבָנוֹת,
אֲדָמָה כְּמוֹ אֵשׁ מֵהַכְּפוֹר שֶׁל הַחֹרֶף

בית 3

אַל תַּעַבְרִי עַל פָּנַי,
בְּדְקִי אִם יֵשׁ עוֹד נְשִׁימָה בְּתְנוּעוֹתַי

* חדווה הרכבי (1941–2025) – משוררת וציירת ישראלית, זכתה בפרסים רבים ובהם פעמיים בפרס היצירה לסופרים עבריים (1982, 1992) ופרס אקו"ם על מפעל חיים בתחום הספרות (2017). מספריה: עדי (1981); האחר (1993); מיגו (2018). השיר הוא מתוך ספרה האחרון הלית הלית (2025), הוצאת הקיבוץ המאוחד.

כל הבגרויות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature